

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของ บุคลากรเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่*

BUDDHADHAMMA INTEGRATION FOR WORK PERFORMANCE QUALITY OF LIFE DEVELOPMENT PROMOTION OF MUNICIPAL PERSONNEL IN CHIANG MAI PROVINCE

พระปลัดสถิตย์ โพธิญาโณ, เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง

Phrapalad Satid Phodhiyano, Kiettisak Suklueang

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: sathid.pho@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่ 2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่ และ 3. นำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้ แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.969 เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือ บุคลากรเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่ ที่กำหนดไว้ จำนวน 5 เทศบาล ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 330 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอน การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคนแบบตัวต่อตัว วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาและการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 9 รูปหรือคน เพื่อยืนยันองค์ความรู้หลังจากการสังเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า 1. คุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน จากผลการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ดังนี้ การสนับสนุนการพัฒนาทักษะและความรู้ การสนับสนุนค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เป็นธรรม 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต

*Received August 7, 2023; Revised August 14, 2023; Accepted August 22, 2023

การปฏิบัติงานและหลักภavana 4 มี 2 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่ 1. ภาวนา ช่วยสร้างสมดุลในชีวิตส่วนตัวและการทำงานสนับสนุนให้มี Work-life Balance 2. ศีลภาวนา ช่วยสร้างวินัยและความรับผิดชอบ 3. จิตตภาวนา ช่วยให้การทำงานที่มีประสิทธิภาพ 4. ปัญญาภาวนา เสริมสร้างความเข้มแข็งทางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์งาน

คำสำคัญ: การบูรณาการ; หลักพุทธธรรม; การพัฒนาคุณภาพชีวิต

Abstract

The objectives of this dissertation were as follows: 1. To study the quality of life of municipality personnel in Chiang Mai Province. 2. To study the factors that affected the quality of life of municipality personnel in Chiang Mai Province and 3. To propose the Buddha-dhamma integration for promoting the development of the quality of life of municipality personnel in Chiang Mai Province, conducted by the mixed research methodology. The quantitative research used a questionnaire with a confidence value of 0.969 to collect data from 330 personnel samples from 5 designated municipalities. In Chiang Mai Province the data by finding the frequency, percentage, mean, standard deviation, and analysis using stepwise regression analysis. In the qualitative research, data were collected by in-depth interviewing 18 key informants by face-to-face. The data were analyzed by descriptive interpretation. Data were also collected from 9 participants in focus group discussions to confirm the knowledge after the data synthesis.

The research revealed that 1. The quality of life of municipality personnel in Chiang Mai Province, overall, was at a high level. Each aspect was found to be at high levels. Findings from the interview revealed that supporting the development of skills and knowledge supports fair remuneration and benefits. 2. Factors affecting the work performance and quality of life of municipality personnel in Chiang Mai Province. It was found that there are 2 factors affecting the quality of work life and the Bhavana 4 principle at a statistically significant level of 0.01. 3. Integrating Buddhist principles to promote the development of the quality of life and performance of municipal personnel in Chiang Mai Province. 1. Gayabavana Helps create balance in personal life and work. Supports work-

life balance. 2. Silabhavana helps build discipline. 3. Chittabhavana helps to work efficiently. 4. Pannabhavana Strengthen creativity.

Keywords: Integration; Principles of Buddhism; Development Quality of Life

บทนำ

คุณภาพชีวิตและความสุขจะเกิดขึ้นได้ต้องมาจากการพัฒนาชีวิต นอกจากการที่มีร่างกายที่แข็งแรง มีกำลังในการทำงานได้เต็มที่ การพัฒนาจิตใจและการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เข้มแข็งโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมช่วยให้ทำให้การพัฒนาจิตใจส่งผลต่อคุณภาพชีวิต เพราะช่วยให้เกิดสมาธิและการรับรู้ปัจจุบัน (Mindfulness Meditation) (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2556) การพัฒนาคุณภาพชีวิตถือเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างองค์กรที่มีประสิทธิภาพและความยั่งยืน การให้ความสำคัญกับความเป็นอยู่ที่ดีของพนักงาน ไม่เพียงแต่จะช่วยเพิ่มขวัญและกำลังใจในการทำงานเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรในระยะยาวได้ การพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนปรารถนา และแสวงหา เป็นมิติที่ครอบคลุมทุกด้านของชีวิต ไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพ ร่างกาย จิตใจ สังคม เศรษฐกิจ หรือแม้แต่สิ่งแวดล้อมที่ดี การมีคุณภาพชีวิตที่ดี คือ การมีชีวิตที่สมบูรณ์แบบมีความสุข มีความพึงพอใจในชีวิตและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความหมายซึ่งหลักการพัฒนาตนที่ช่วยให้คนมีจิตใจที่เข้มแข็งสามารถดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพ และมีความสุขได้อย่างยั่งยืน (บุญทัน ดอกไธสง, 2562) เทศบาลถือเป็นหน่วยงานหนึ่งในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ถือว่ามีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดโดยที่ประชาชนนึกถึงเป็นองค์กรอันดับแรกในระดับท้องถิ่นเมื่อต้องการได้รับการช่วยเหลือจากองค์กรภาครัฐในระดับท้องถิ่นในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลได้มีการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนมีการติดต่อประสานงานเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในการให้บริหารสาธารณะทั้งในเวลางานราชการและนอกเวลางานราชการเมื่อประชาชนมีความต้องการขอความช่วยเหลือก็ต้องปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับจากผู้บังคับบัญชาสั่งการให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาของประชาชนให้ทันทั่วทั้ง โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่มีจำนวน ทั้งสิ้น 211 แห่ง ประกอบไปด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 4 แห่ง เทศบาลตำบล 116 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 89 แห่ง โดยการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ยกเอาเพียงเทศบาลในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 แห่ง ซึ่งประกอบไปด้วย เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 2 แห่ง และเทศบาลตำบล 2 แห่ง (สำนักการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่, 2566)

จากข้อมูลข้างต้นนั้น พบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับเทศบาลเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทที่สำคัญในการดำเนินงานเพื่อให้บริการสาธารณะกับประชาชนในท้องถิ่นของตนเองและบุคลากรแต่ละท่านก็ทุ่มเทแรงกายแรงใจในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ทำให้ผู้วิจัย

จึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิต การปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่เพื่อบูรณาการหลักพุทธธรรมมาพัฒนาคุณภาพชีวิตบุคลากรเทศบาลในการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิต การปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยส่วนแรกจะศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และส่วนที่สองจะทำการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

- 2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่ 1,867 คน (สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่, 2566)
- 2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่ 330 คน โดยการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของทาร์โรว์ ยามาเน่ (สุรพล สุยะพรหม และสุทธธีรภัก ศรีจันทร์เพ็ญ, 2553)

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1. ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้บริหารหรือผู้กำหนดนโยบาย จำนวน 6 คน 2. ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญกลุ่มบุคลากรปกครองท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 6 คน 3. ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญกลุ่มบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในเทศบาล จำนวน 2 คน 4. ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญกลุ่มนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 2 คน 5. ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญกลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา 2 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

เพื่อวัดความสอดคล้องโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.969 และ 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 แห่ง โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 330 คน

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยประสานงานนัดหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญขอ อนุญาตสัมภาษณ์ละขออนุญาตบันทึกเสียงการให้สัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้โปรแกรมคำนวณสำเร็จรูปทาง สังคมศาสตร์ ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละเพื่อพรรณนาอธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม และคำนวณค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่ออธิบายระดับการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา เป็นการสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิต การปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ เพื่อนำเสนอข้อมูลในภาพรวม

ผลการวิจัย

1. คุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.71$, S.D.=0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไป น้อย คือ ด้านลักษณะงานเป็นประโยชน์ต่อสังคม ($\bar{X}=3.93$, S.D.=0.75) ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล ($\bar{X}=3.80$, S.D.=0.78) และ ด้านการบูรณาการทางสังคม ($\bar{X}=3.79$, S.D.=0.73)

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัด เชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงาน มี 2 ด้าน คือ การส่งเสริมคุณภาพ ชีวิตด้านสังคมและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงาน สามารถร่วมกันทำนายคุณภาพชีวิตการ ปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่ ได้ร้อยละ 67.3 ซึ่งสามารถเขียนสมการ ได้ดังนี้

$$\text{สมการณพยากรณ์ } \hat{Y} = .633 + (.173) X_{13} + (.332) X_{14}$$

$$\text{สมการณปกติมาตรฐาน } \hat{Z}_Y = (.184) X_{13} + (.393) X_{14}$$

หลักภาวะ 4 พบว่า มี 2 ด้าน คือ ภาวะกาย ภาวะส่งเสริมด้านกายและปัญญาภาวะ การส่งเสริมด้านปัญญา สามารถร่วมกันทำนายคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาล ในจังหวัดเชียงใหม่ ได้ร้อยละ 69.2 ตามลำดับ ซึ่งสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$\text{สมการถดถอยพหุคูณ} \quad \hat{Y} = .733 + (.376) X_1 + (.354) X_4$$

$$\text{สมการถดถอยพหุคูณ} \quad \hat{Z}_Y = (.412) X_1 + (.384) X_4$$

3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่ การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่ มุ่งบูรณาการการพัฒนาทักษะและความรู้ การเพิ่มรายได้และเงินเดือน สนับสนุนในการทำงานเป็นทีม สนับสนุนในการออมและการลงทุนด้วยหลักของการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการทำงาน ด้านส่วนตัว ชีวิตด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ บูรณาการด้วยการพัฒนาตามหลักภาวะ 4 ภาวะกาย ภาวะส่งเสริมด้านกาย สีสภาวะ การส่งเสริมด้านศีล จิตตภาวะ การส่งเสริมด้านจิตใจ และปัญญาภาวะ การส่งเสริมด้านปัญญา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในองค์กรต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

1. คุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก รายด้านโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม สร้างสภาพแวดล้อมทำงานที่ดีและส่งเสริมความพึงพอใจ การกำหนดนโยบาย ค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เป็นธรรม ด้านความปลอดภัยในการทำงาน การฝึกอบรม การตรวจสอบและบำรุงรักษาอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน โครงการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะ การสนับสนุนการศึกษาต่อ การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล การพัฒนาทักษะและความรู้ การสร้างแผนงานและเป้าหมายชัดเจน การสนับสนุนการพัฒนาอาชีพ และสนับสนุนวัฒนธรรมองค์กรที่สร้างสรรค์และเป็นก้าวหน้า ด้านการบูรณาการทางสังคม สนับสนุนการสร้างวินัยในการปฏิบัติงาน ด้านประชาธิปไตยในองค์กร การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมประชาธิปไตย พัฒนาระบบการมีส่วนร่วม ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว จัดสรรบุคลากรให้เพียงพอกับปริมาณงาน ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ไม่จำเป็น ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการทำงาน ด้านลักษณะงานเป็นประโยชน์ต่อสังคม บุคลากรมีความรู้สึกภูมิใจในงานที่ทำว่าเป็นประโยชน์ต่อสังคม ประชาชนมีความพึงพอใจกับบริการของเทศบาล สอดคล้องกับงานวิจัยของนัฐพล บุญสอน (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์หลักภาวะ 4 เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ผลการศึกษามีวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา พบว่า ทั้ง 8 ด้าน ภาพรวมอยู่ใน

ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบผลการศึกษา คือ 1. ลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม 2. ประชาธิปไตยในองค์กร 3. การพัฒนาความสามารถของบุคคล 4. การบูรณาการทางสังคม 5. สภาพแวดล้อมในการทำงาน 6. ความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน 7. ความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว และ 8. ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรมตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่ ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่ รายด้านโดยเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านสังคม การส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านการทำงาน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านส่วนตัว และการส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่ โดยทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและหลักภาวะ 4 อย่างน้อย 1 ด้าน ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษพบว่า การวิเคราะห์ผลโดยใช้สถิติสหสัมพันธ์ พร้อมการเปลี่ยนแปลงตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ ผลการวิเคราะห์ค่าประสิทธิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานและหลักภาวะ 4 สรุปได้ ดังนี้ 1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่ มี 2 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตสามารถร่วมกันทำนายคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่ ได้ร้อยละ 67.3 2. หลักภาวะ 4 ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่ มี 2 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่าหลักภาวะ 4 สามารถร่วมกันทำนายคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่ ได้ร้อยละ 69.2 ซึ่งไม่สอดคล้องกับรัตนา ตฤณารังสี (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามแนวพุทธธรรมาภิบาลของแรงงานไทย สภาองค์การนายจ้าง เอส.เอ็ม.อี แห่งประเทศไทยผลการศึกษวิจัยพบ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงานตามหลักภาวะ 4 ประกอบด้วย กายภาวะ ศิลภาวะ จิตภาวะ และ ปัญญาภาวะ ส่งผลต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และร่วมกัน อธิบายความแปรผันได้ร้อยละ 83.3 จึงยอมรับสมมติฐาน 2

3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการทำงาน การเสริมสร้างสุขภาพทางกายและจิต การพัฒนาทักษะและการศึกษาตลอดชีวิต ความสมดุลในงานและชีวิตและสร้างสภาพแวดล้อมทำงานที่เป็นกันเองและเชื่อถือได้ ซึ่งกายภาวะ ช่วยสร้างสมดุลในชีวิตส่วนตัวและการทำงานเพิ่มความร่วมมือและความสัมพันธ์ที่ดีในทีม และเพิ่มสมรรถภาพ

ในการทำงาน และเพิ่มความสามารถในการจัดการกับปัญหา ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านส่วนตัว การสนับสนุนการพักผ่อนและการฟื้นฟูสมรรถภาพ การสนับสนุนการพัฒนาทักษะ และความรู้ พัฒนาทักษะและการศึกษาตลอดชีวิต ความสมดุลในการทำงานและชีวิต และการสนับสนุนความสมบูรณ์และความเป็นระบบของชีวิต ซึ่ง ปัญญาภวณา เสริมสร้างความเข้มแข็งทางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์งานเพิ่มความเข้าใจและความรู้ เพิ่มความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เพิ่มความเชี่ยวชาญในงาน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสังคมการสนับสนุนในการทำงานเป็นทีม การสนับสนุนในการพัฒนาสมรรถภาพส่วนตัวและอาชีพและการสนับสนุนในการสร้างการติดต่อสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนซึ่งศิลปภวณา ช่วยสร้างวินัย และความรับผิดชอบ เกิดความเข้าใจและความเอื้อเฟื้อ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการนำเสนอไอเดียและด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ การเพิ่มรายได้และเงินเดือน โอกาสในการพัฒนาอาชีพ การส่งเสริมธุรกิจและการงานอิสระ และการสนับสนุนในการออมและการลงทุน ซึ่ง จิตตภวณา การทำงานที่มีประสิทธิภาพและสร้างผลงานที่มีคุณภาพจัดอบรมหลักสูตรฝึกสมาธิ จัดกิจกรรมฟังธรรมะ จัดกิจกรรมทำบุญ และสนับสนุนให้มี Work - life Balance ฝึกสมาธิ ฝึกสติ ฟังเทศน์ ฟังธรรมะ ทำบุญ ทำทานให้เวลากับครอบครัว พักผ่อน สอดคล้องกับงานวิจัยของนิยม สิงห์โห (2558) ได้ทำวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนว พุทธวิธีของทหารกองประจำการ กองบัญชาการศูนย์การทหารม้า พบว่า ยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาคุณภาพชีวิตของทหารกองประจำการตามแนวพุทธกำหนดไว้ 4 ด้าน คือ 1. ยุทธศาสตร์ด้านกายภวณา คือ เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนากาย ฝึกอบรมกาย ให้รู้จัก ติดต่อสัมพันธ์กับโลกภายนอกทั้ง มีประโยชน์แก่ตนเองและสังคม 2. ยุทธศาสตร์ด้านศิลปภวณา คือ การพัฒนาพฤติกรรมของทหารกองประจำการให้ถูกต้องสอดคล้องกับระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ กติกาของสังคม ตลอดจนขนบธรรมเนียมจารีตวิถี 3. ยุทธศาสตร์ด้านจิตตภวณาเป็นยุทธศาสตร์ การบริหาร การพัฒนาด้านจิต คือทหารกองประจำการต้องรู้จักข่มอารมณ์ความรู้สึกได้ ทหารกองประจำการฝึก จิตที่มีคุณภาพประกอบด้วย คุณธรรม มีสมาธิ มีสติมั่นคง ทำงานได้ดี เป็นสุขผ่องใสทหารกอง ประจำการมีความตั้งใจและอดทนต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายมี 4. ยุทธศาสตร์ด้านปัญญาภวณา เป็นยุทธศาสตร์การบริหารพัฒนาปัญญา คือ การฝึกอบรมปัญญา ให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลาย ตามความเป็นจริง รู้เท่าทันเข้าใจโลกและชีวิตตามสภาวะ เป็นการไตร่ตรองวินิจฉัยเหตุการณ์ตามความเป็นจริง

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้องค์ความรู้จากการวิจัยดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 4

ปัจจัยการส่งเสริมคุณภาพชีวิต + ภาพที่ 4

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์กรความรู้จากการวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 8 ด้าน คือ ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ด้านความปลอดภัยในการทำงาน ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล ด้านการบูรณาการทางสังคม ประชาธิปไตยในองค์กร ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว และด้านลักษณะงานเป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยการใช้หลักปัจจัยการส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านการปฏิบัติงาน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านส่วนตัว การส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านสังคม และการส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ บูรณาการด้วยการพัฒนาตามหลักท้าว 4 ภายท้าว 4 คือ ท้าว 1 คือ ท้าว 2 คือ ท้าว 3 คือ ท้าว 4 คือ สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดเชียงใหม่ ส่งผลให้องค์กรเติบโตก้าวหน้า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรด้วยหลักการพัฒนาปัญญาและคุณธรรมตามหลักศาสนา
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดโครงสร้างการพัฒนาทักษะและความรู้ พัฒนาทักษะและการศึกษาตลอดชีวิต ความสมดุลในการงานและชีวิตส่วนตัว สนับสนุนให้มี Work - life Balance ความสมบูรณ์และความเป็นระบบของชีวิต
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดนโยบายส่งเสริมความมั่นคงและความก้าวหน้าในการทำงานของบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้การสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงานได้เองตามสมควรและเหมาะสมเพื่อให้บุคลากรเกิดความมั่นใจในการทำงานตอบสนองปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการส่งเสริมการทำงานที่สมดุลระหว่างชีวิตการทำงานกับชีวิตส่วนตัวโดยส่งเสริมนโยบายที่สนับสนุนความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวและการทำงาน
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนบุคลากรให้มีโอกาสก้าวหน้าในการเลื่อนตำแหน่งหรือเลื่อนระดับที่สูงขึ้นอย่างเหมาะสม ไม่เข้าเกินไปเมื่อเทียบกับบุคลากรท่านอื่น ในองค์กรบุคลากรและสร้างความมั่นใจในระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปีและการประเมินเพื่อต่อสัญญาจ้างให้มีความเหมาะสมและเที่ยงธรรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตบุคลากรของเทศบาลอื่น ๆ ต่อไป
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตและนำองค์ความรู้จากการวิจัยมาปรับปรุงพัฒนาต่อยอดงานตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้บรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- นัฐพล บุญสอน. (2566). การประยุกต์หลักทฤษฎี 4 เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นิยม สิงห์โท. (2558). ยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพุทธวิธีของทหารกองประจำการกองบัญชาการศูนย์การทหารม้า (ดุชนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- บุญทัน ดอกไธสง. (2562). กรณีศึกษา : ตัวแบบ K.S.M. เอกสารการเรียนรู้วิชาสัมมนาองค์การและการจัดการสมัยใหม่. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2556). วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม โยนิโสมนสิการ (พิมพ์ครั้งที่ 24). กรุงเทพฯ: ปัญญาประดิษฐ์.
- รัตนา ตฤณารังสี. (2565). การส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามแนวพุทธธรรมมาภิบาลของแรงงานไทย สภาองค์การนายจ้าง เอส.เอ็ม.อี แห่งประเทศไทย (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่. (2566). แผนพัฒนาการศึกษา (พ.ศ. 2566 - 2570) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดเชียงใหม่. สืบค้น 21 พฤศจิกายน 2566, จาก <https://shorturl.asia/l3mGE>
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่. (2566). ข้อมูลบุคลากร. สืบค้น 26 ตุลาคม 2566, จาก <https://chiangmaillocal.go.th/index.php>
- สุรพล สุยะพรหม และสุทธิรักษ์ ศรีจันทร์เพ็ญ. (2553). ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

